

R a a d s v o o r s t e l

Raadsvergadering van : 15 oktober 2019
Agendanummer : 9
Portefeuillehouder : N. Langedijk
Opsteller : J.A.H. Noordeloos
B&W-besluit datum : 17 september 2019
Onderwerp : Omgekeerd inzamelen
(78)

Gevraagde beslissing(en)

1. in te stemmen met de uitkomst van de thema raadsavond, de voorkeur voor het scenario “Omgekeerd Inzamelen”, deze aan te merken als kader voor het nader uit te werken Grondstoffenbeleidskader 2020-2025;
2. het college op te dragen het kader “Omgekeerd Inzamelen” als uitgangspunt te gebruiken bij het opstellen van het Grondstoffenbeleidskader 2020-2025.

Inleiding

Voor het nieuw te vormen Grondstoffenbeleidskader 2020-2025 heeft er op 22 januari 2019 voor de raad een thema avond plaatsgevonden. Onderwerp was een presentatie van de enquête afvalinzameling en mogelijke scenario's om duurzaam afvalbeheer mogelijk te maken.

Duurzaamheid is een speerpunt van het overheidsbeleid en heeft ook gevolgen voor de inzameling en recycling van huishoudelijk afval. De overgang van een lineaire economie (grondstof winnen, produceren, consumeren en afdanken) naar een circulaire economie is hiervoor een gewenste stap. In het “sluiten van de keten” heeft afvalbeheer een cruciale rol: preventie, hergebruik en recycling zijn manieren waarop grondstoffen efficiënter en meer duurzaam kunnen worden benut, terwijl vergisting, en in het laatste geval verbranding, kunnen bijdragen om een deel van de energie terug te winnen.

Voor een efficiënte uitwerking van een nieuw op te stellen grondstoffenbeleidskader 2020-2025, is de raad, d.m.v. een thema avond, om inbreng gevraagd om vroegtijdig bestuurlijk draagvlak hiervoor te verkrijgen.

De thema avond bestond uit een combinatie van een presentatie met informatie en context en een interactief deel waar met de raadsleden is gediscussieerd over voor en nadelen van een vijftal gepresenteerde inzamelscenario's.

Het nieuwe Grondstoffenbeleidskader zal staan voor een integraal en duurzaam afvalbeheer en is dus breder dan een (logistiek) inzamelplan.

Er is informatie gedeeld over o.a. landelijke ontwikkelingen, uitgevoerde sorteeranalyses, doelstellingen en de uitslag van de inwonersenquête.

Dit werd aangevuld met een analyse van de huidige markt en marktwerking, behaalde resultaten en het nut en noodzaak gezien vanuit de Circulaire Economie. Bij de inzamelscenario's is een inschatting gemaakt m.b.t. milieuresultaten en scheidingspercentage. Naast de ambitie van Langedijk zijn de scenario's individueel besproken op voor en nadelen en draagvlak onder inwoners op basis van de enquête.

Hieruit kwam naar voren dat het huidige manier van inzamelen, het nul scenario al betere inzamelresultaten laat zien ten opzichte van enkele jaren geleden, echter de gemeenteraad realiseert zich dat de beoogde doelstellingen in 2020 naar verwachting niet gehaald worden met de huidige systematiek. Het praktisch optimaliseren van de huidige inzamelstructuur heeft zijn grens bereikt. Daarnaast is er nog een extra prikkel bijgekomen om het restafval stevig te verminderen. De Rijksoverheid stimuleert gemeenten in het terugdringen van de hoeveelheid restafval met een prijsprikkel, een verdubbeling van de afvalstoffenverbrandingsbelasting. De mogelijkheid is dat deze de komende jaren nog verder uitgebreid gaat worden.

Om van een traditioneel naar een duurzaam afvalbeheer te gaan, die kostenbewust is en een hoog service niveau heeft, zal een omslag moeten plaatsvinden Deze omslag komt het beste tot uiting in uitvoering geven aan het scenario "Omgekeerd Inzamelen". Omgekeerd inzamelen houdt kortweg in dat de service voor het aanbieden van grondstoffen (zoals glas, papier of gft), wordt verhoogd door extra voorzieningen en inzamelmiddelen aan te bieden of vaker in te zamelen. De service voor het aanbieden van restafval wordt juist verlaagd, het restafval moet door inwoners worden weggebracht of wordt minder vaak huis aan huis ingezameld.

Onderzoek bij vergelijkbare gemeenten laat zien dat van de verschillende inzamelmodellen een prijsprikkel (diftar) en "Omgekeerd Inzamelen", of een combinatie daarvan, het meest bijdraagt aan de scheidingsdoelstellingen, inwoners het gemakkelijk maakt om beter scheiden en de meest gunstige financiële vooruitzichten biedt.

In het op te stellen Grondstoffenbeleidskader 2020-2025 is er uitgebreid aandacht voor communicatie en voorlichting. Dit gaat zowel om gerichte informatievoorziening voor inwoners en MKB/KWD, educatie en inzamelfaciliteiten op scholen en het algemeen versterken van bewustzijn van circulaire economie in de gemeente. Ook het actualiseren van acceptatievoorwaarden op het afvalbrengrstation en het vormgeving van kaders voor inzameling van papier, textiel en inname van bedrijfsafval door o.a. kringloop en apotheken wordt onderdeel van het plan.

De nadruk van het Grondstoffenbeleidskader verschuift, de kern is het inzamelen en duurzaam laten verwerken van grondstoffen, in plaats van de inzameling van restafval.

Beoogd resultaat

Het doel dat we willen bereiken is drieledig:

- het behalen van de gemeentelijke ambitie (Grondstoffenbeleidskader 2015-2020) op het gebied van afvalscheiding; 75% scheidingspercentage en maximaal 132 kg restafval per inwoner per jaar in 2020;
- daarbij is het bieden van een voor inwoners acceptabel serviceniveau dat aansluit bij de behoeften en mogelijkheden van cruciaal belang;
- de ambitie is een voor inwoners zichtbaar effect van een op termijn lagere afvalstoffenheffing, omdat de kosten van afval- en grondstoffenbeheer zo beheersbaar blijven.

De uitkomst van de thema-avond, de wens van de raad om uitvoering geven aan het scenario "Omgekeerd Inzamelen", willen we aanmerken als kader voor het nog uit te werken Grondstoffenbeleidskader 2020-2025. Door "Omgekeerd inzamelen" als kader aan te duiden kunnen we in het Grondstoffenbeleidskader gericht invulling geven aan doelstellingen en overige kaders en criteria, dit om te komen tot een duurzaam en financieel beheersbaar afvalbeheer voor de komende jaren.

In het huidige Grondstoffenbeleidskader is "Omgekeerd inzamelen" op mogelijkheden onderzocht en als vervolg stap op onze huidige inzamelsystematiek aangeduid. De financiële en logistieke consequenties van het geheel overgaan op ondergronds inzamelen is doorgerekend door een gespecialiseerd bureau. Uitkomsten van deze analyse zijn bij dit voorstel gevoegd in de bijlage.

Argumenten

- 1.1 *Het Grondstoffenbeleidskader is een goede leidraad voor de wijze waarop de gemeente wenst om te gaan met de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval gedurende de jaren 2020 tot en met 2025.*

Het Grondstoffenbeleidskader markeert de huidige situatie, geeft inzicht in de Europese en landelijke beleidsontwikkelingen en de te bereiken doelen aan.

Vastgelegd wordt welke ambities Langedijk op dit beleidsterrein wil nastreven. Hierin zal worden vastgelegd welke inzamelsystematiek wordt gehanteerd om de gestelde doelen en beleidsambities te gaan realiseren en welk proces we willen volgen om tot een duurzaam afvalbeheer te komen.

- 1.2 *Het Grondstoffenbeleidskader geeft voor de uitvoerende eigen organisatie de kaders en de*

doelen die behaald moeten worden.

De vastgestelde gemeentelijke ambitie en de wijze waarop deze gerealiseerd moet worden is voor de eigen gemeentelijke afvaldienst een belangrijk vertrekpunt voor de ontwikkeling en invulling van de wijze waarop de afvalinzameling de komende jaren plaats moet vinden en hoe deze georganiseerd wordt.

We kiezen in dit stadium voor reële en haalbare doelen op minimaal de gemeentelijke ambitie, maar daar waar kansen liggen om hogere resultaten te behalen zullen we die zeker proberen te benutten.

1.3. Het Grondstoffenbeleidskader vormt de basis voor het uitvoeringsplan. Vanuit de vastgestelde kaders zal een uitvoeringsplan nader worden uitgewerkt.

Overgaan op omgekeerd inzamelen vergt voor de invoering van een netwerk van ondergrondse containers voor restafval een onderzoek met randvoorwaarden naar de locaties waar de containers moeten worden geplaatst. Voorbereiding van de invoering van scenario Omgekeerd Inzamelen vergt ca. 1 jaar. Er is tijd nodig voor aanbesteding van ondergrondse containers, toegangsbeheer containers, aanpassen van restafvalcontainers naar containers voor mogelijk papier en opstellen van een zorgvuldig communicatieplan. Het is van belang op een goede wijze de bewoners mee te nemen en te betrekken bij de overgang naar omgekeerd inzamelen.

Wanneer voorbereiding voor plaatsing van de ondergrondse restafvalcontainers is afgerond, kan gefaseerd per wijk of dorp de volgende stap worden ingevoerd in betrokkenheid en afstemming met de bewoners op basis van heldere vooraf vastgelegde criteria over bereikbaarheid, maximale loopafstand etc.

Kanttekeningen

Omgekeerd inzamelen

In de notitie afvalbeheer gemeente Langedijk heeft de raad op 7 september 2010 vastgesteld dat aanvullend op de bestaande beleidsuitgangspunten bij de aanleg van appartementen en of nieuwe wijken, uitgegaan zal worden van omgekeerd inzamelen ook wanneer sprake is van alleen laagbouw. Omgekeerd inzamelen houdt nu in dat er ondergrondse containers voor restafval en enkele grondstoffen zijn voor appartementen (bij hoogbouw is er sprake van nascheiding van afvalstoffen door HVC) en voor laagbouw zijn er ondergrondse containers voor restafval en middelen bronscheiding aan huis (een GFT en PMD-rolemmer).

Voornamelijk bij appartementen geeft het een veel mooier straatbeeld en wordt beschouwd als ruimtelijke kwaliteit. Een voordeel is dat het al in de planvormingsfase in gepast kan worden.

De ervaring van afgelopen jaren laat zien dat er nagenoeg geen klachten van inwoners zijn m.u.v. een mechanische of elektrische storing bij het ondergronds inzamelen.

Diftar

De best bewezen inzamelsystematiek in Nederland is inzetten op omgekeerd inzamelen gecombineerd met diftar. Dit levert het hoogste scheidingspercentage op en produceert de minste hoeveelheid restafval tegen beheersbare kosten.

Het woord diftar is een afkorting van gedifferentieerde tarieven, dit vanuit de gedachte de vervuiler betaalt zodat inwoners enkel voor datgene betalen, waar ze ook daadwerkelijk gebruik van hebben gemaakt. Met diftar bestaat de afvalstoffenheffing uit een vast deel en een variabel deel. Het vaste deel is voor alle inwoners van de gemeente gelijk en wordt gevormd door de kosten van gezamenlijke voorzieningen, de inzet en het beheer daarvan. Het variabele deel bepaalt de inwoner zelf. Dit bestaat uit het aantal keren dat deze een (rest) afvalcontainer aan de weg zet of (rest) afval in de ondergrondse container doet.

Voor vrijwel alle gemeenten geldt dat afval scheiden en het lager worden van de rekening voor inwoners nog hand in hand gaan. Ongeacht het feit dat afvalverwerking door steeds scherpere milieueisen en –ambities duurder wordt, geldt over de hele linie dat gemeenten die goed presteren op afvalscheiding een relatief lage afvalstoffenheffing hebben.

Na de serviceprikkel is een prijsprikkel vaak een logische stap, waarbij echter goed nagedacht moet worden over de vorm. Diftar invoeren is best een ingewikkeld proces.

Zo vraagt het om veel operationele aspecten, zoals aanslagen opleggen, opstellen privacyprotocol en het hanteren van meetapparatuur op inzamelvoertuigen vragen om specifieke kennis. Verder moet de gemeente een nieuwe tariefstructuur vaststellen met een juiste balans tussen het vaste en het variabele tariefdeel.

Daarnaast ontstaat overal waar diftar op de agenda staat veel discussie tussen voor- en tegenstanders. Het gaat dan bijvoorbeeld over de eerlijkheid van diftar ten opzichte van grote gezinnen met kinderen in de luiers. In het begin leidt diftar soms ook tot een toename van afvaldumpingen, afvaltoerisme naar buurgemeenten, zakken in andermans container et cetera.

Duidelijk is dat rekening moet worden gehouden met ongewenste randeffecten in het begin echter zijn deze goed te beperken door aan de voorkant heldere en acceptabele afspraken te maken. Wanneer er een volgende stap gezet moet worden kan diftar altijd modulair aansluiten op de toegepaste inzamelsystematiek en dan bij voorkeur regionaal met andere gemeenten om een zo'n groot mogelijk draagvlak te krijgen en te behouden.

Samenwerking Heerhugowaard

In de samenwerking met Heerhugowaard geeft invoering van een andere inzamelsystematiek in Langedijk geen directe belemmeringen. Het omgekeerd inzamelen is landelijk gezien een logische stap op de traditionele afvalinzameling en wordt dan ook door de Nederlandse Vereniging van Reinigings Diensten (NVRD) geadviseerd om betere afvalscheidingsresultaten te behalen tegen beheersbare kosten. De verwachting is dan ook dat invoering van omgekeerd inzamelen in Langedijk de samenwerking met Heerhugowaard juist zal versterken en mogelijk op termijn ook in Heerhugowaard wordt ingevoerd.

Communicatie

Een verandering rondom afvalscheiding is vaak ingrijpend voor inwoners, belangrijk is voldoende tijd voor deze vorm van gedragsverandering te nemen en vroegtijdig te beginnen met communicatie. Dit zal zich in eerste instantie beperken tot algemene informatie over omgekeerd inzamelen. Na goedkeuring van het Grondstoffenbeleidskader (met communicatieplan) zal het uitwerkingstraject plaatsvinden en kunnen nadere details gedeeld worden.

Participatie (Interactief werken)

Met de boodschap dat we afval zien als een waardevolle grondstof, gekoppeld aan een hoog serviceniveau, verwachten we dat er bij de inwoners een andere houding ontstaat ten opzichte van afval. Bij de uitvoering van de maatregelen zijn de betrokkenheid, een meewerkende houding en gewenst gedrag van inwoners bepalend voor het slagen van de inzameling. Om de inwoner actief betrokken en gemotiveerd te krijgen, is het inspelen op de persoonlijke relevantie en vertrouwen van de inwoner in een consequente scheiding en verwerking essentieel. Vooral bij het scheiden en hergebruik van afval speelt vertrouwen bij de inwoner een grote rol. Denk daarbij aan huis-aan-huisbrieven, inloopinformatiebijeenkomsten per wijk/dorp, een 'starterspakket' voor de hoogbouw met een folder over afvalscheiding en een aantal composteerbare gft-zakjes.

Het idee is dat een combinatie van verschillende middelen goed werkt om zoveel mogelijk mensen te bereiken.

Financiën

Op basis van de resultaten in succesvolle met Langedijk vergelijkbare gemeenten, is een financiële analyse opgesteld. Deze financiële analyse beperkt zich tot het "omgekeerd inzamelen" met een plus voor aanvullende maatregelen bij hoogbouw. Om een goed vergelijk te kunnen maken is het huidige scenario (nul) als referentie genomen.

Hieruit blijkt dat het scheidingspercentage met omgekeerd inzamelen naar verwachting met 8% zal stijgen tot 74%. Waarbij de hoeveelheid huishoudelijk restafval naar verwachting met 47 kg zal afnemen tot 108 kg per inwoner.

De financiële analyse vergelijkt verschillende scenario's en maakt onderscheid in 'integrale jaarkosten', reguliere investeringen en additionele investeringen.

De integrale jaarkosten bestaan uit uitvoeringskosten, (rente en afschrijving van) inzamelmiddelen, verwerkingskosten en overige kosten (communicatie, handhaving en/of inningen).

Reguliere investeringen zijn de investeringslast (rente en afschrijving) van de benodigde inzamelmiddelen voor de inzamelsystematiek van de scenario's. Hierin zijn ook containers meegenomen die momenteel in gebruik zijn (en op de balans staan). Additionele investeringen zijn benodigd om van inzamelsystematiek te veranderen, dit gaat om de aanschaf van nieuwe inzamelmiddelen.

Op basis van de behoudend ingeschatte hoeveelheid extra gescheiden ingezamelde grondstoffen en vermindering van ingezamelde restafval, kunnen de benodigde 'additionele' investeringen (± € 1.520.000,--) en daaraan gekoppelde jaarlasten structureel gecompenseerd worden door lagere totaal kosten. Deze totale kosten dalen door de verwachte forse vermindering van restafvalverwerkingskosten. Wel dienen de eerste drie jaar de aanloopkosten overbrugd te worden. Op basis van de gehanteerde aannames zal omgekeerd inzamelen leiden tot een daling van ± € 5,-- van de gemiddelde kosten per huisaansluiting ten opzichte van de referentie 2018.

De uiteindelijke financiële consequenties van een gewijzigde inzamelsystematiek worden verder uitgewerkt in het grondstoffenbeleidskader en pas na goedkeuring betrokken bij de definitieve berekening van het tarief voor de afvalstoffenheffing. Dit wordt berekend bij het opstellen van de begroting 2021. De definitieve tarieven voor 2021 worden eind 2020 aan de raad aangeboden.

Vervolgstappen

Voor nu wordt de raad voor gesteld het college op te dragen het kader "Omgekeerd Inzamelen" als uitgangspunt te gebruiken bij het opstellen van het Grondstoffenbeleidskader 2020-2025. In een later stadium zal aan de raad gevraagd worden besluiten te nemen over de verdere operationalisering van het beleid.

Bijlagen die onderdeel uitmaken van het besluit

Financiële en resultaat analyse omgekeerd inzamelen door IPR-Normag.

Bijlagen ter informatie

Presentatie Enquête afvalinzameling & Circulaire economie.

Burgemeester en wethouders van Langedijk,

E. Annaert
gemeentesecretaris/directeur

L.A.M. Kompier
burgemeester

R a a d s b e s l u i t

Agendanummer : 9
Onderwerp : Duurzaam afvalbeheer

De raad van de gemeente Langedijk;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 17 september 2019, nummer 78;

b e s l u i t:

1. instemmen met de uitkomst van de thema raadsavond, de voorkeur voor het scenario “Omgekeerd Inzamelen”, deze aan te merken als kader voor het nader uit te werken Grondstoffenbeleidskader 2020-2025;
2. het college op te dragen het kader “Omgekeerd Inzamelen” als uitgangspunt te gebruiken bij het opstellen van het Grondstoffenbeleidskader 2020-2025.

Vastgesteld in de openbare vergadering van 15 oktober 2019.

de raadsgriffier

de voorzitter

R. Vennik

L.A.M. Kompier